

Residentiële jeugdhulp

1 Feiten en cijfers

In de residentiële jeugdhulp verblijven kinderen en jongeren omdat zij niet meer thuis kunnen wonen. Dit kan op vrijwillige of gedwongen basis. Op dit moment zijn er ongeveer 11.000 kinderen en jongeren met zeer complexe problemen die voor kortere of langere tijd afhankelijk zijn van residentiële jeugdhulp.

De meeste kinderen en jongeren in onderzochte residentiële instellingen hebben op meerdere gebieden problemen. Bijvoorbeeld met hun omgeving (op school of werk), psychosociaal functioneren, lichamelijke gezondheid, cognitieve ontwikkeling, gezin en opvoeding. Ook na het verlaten van de residentiële jeugdhulp ervaren zij meer problemen dan andere leeftijdsgenoten. Met name op het gebied van educatie, gezondheid, financiële situatie en welzijn.

2 De richtlijn

De *Richtlijn Residentiële jeugdhulp voor jeugdhulp en jeugdbescherming* helpt professionals die werkzaam zijn op een leefgroep om op een eenduidige manier te handelen met als doel de geplaatste kinderen of jongeren en hun ouders zo goed mogelijk te ondersteunen. Zowel voor, tijdens als na het residentiële verblijf.

In de richtlijn wordt allereerst aandacht besteed aan hoe professionals het pedagogisch leefklimaat het beste vorm kunnen geven. Belangrijk daarbij is steun en responsiviteit in de relatie tussen professional en jeugdige, duidelijke structuur en leefregels, en positieve interacties tussen jeugdigen onderling.

Uithuisgeplaatste kinderen en jongeren zijn kwetsbaarder voor mishandeling en misbruik dan jeugdigen die bij hun ouders wonen. Het voorkomen hiervan is daarom een belangrijk aandachtspunt. Goed monitoren, het afnemen van een risicotaxatie en het onderwerp bespreken binnen het team en met de jeugdigen zelf dragen bij aan het bevorderen van de veiligheid.

Uit onderzoek blijkt dat een goede uitkomst van de residentiële hulp groter is wanneer ouders zoveel mogelijk betrokken worden in de opvoeding, behandeling en dagelijkse activiteiten. In de richtlijn is een hoofdstuk geweid aan het samenwerken met ouders. Ouders zijn verantwoordelijk voor hun kind: geef hen ruimte om deze verantwoordelijkheid te behouden. Voor een goede samenwerking met ouders is het onder andere belangrijk om gezamenlijke keuzes met betrekking tot de opvoeding te maken.

Na het verlaten van het residentiële verblijf is er vaak nog behoefte aan behandeling. Hulp na vertrek is een onderdeel van het hulpaanbod en draagt bij aan het behouden van de al behaalde resultaten: maak dit als professional duidelijk aan jeugdigen en ouders. Bereid het vertrek voor door bijvoorbeeld ouders tijdens de behandeling alvast zorgtaken op zich te laten nemen, of het sociale netwerk rondom de jeugdige te versterken.

3 Lessen uit de praktijk

Professionals van Entréa, Pactum en Stichting Jeugdformaat hebben tijdens de proefinvoer met deze richtlijn gewerkt. De professionals stonden positief tegenover de *Richtlijn Residentiële jeugdhulp*, zo is de richtlijn prettig leesbaar en herkenbaar voor de praktijk. De richtlijn zorgt voor bewust handelen en biedt stof tot nadenken en discussie binnen teams.

Tijdens de proefinvoer zijn ook een aantal knelpunten naar voren gekomen. Zo is het geven van individuele aandacht aan elk kind in de praktijk vaak lastig. Want door het sluiten van groepen, worden de groepsaantallen groter. Ook ervaren professionals knelpunten in het contact met school. Dit komt doordat de professionals tijdgebrek ervaren en dat er met vele verschillende scholen contacten moeten worden onderhouden.

Wat tijdens de proefinvoer tevens naar voren kwam, is dat het lastig is om regels op te stellen die voldoen aan de behoefte van alle jongeren. Zeker wanneer de groep bestaat uit jongeren van verschillende leeftijdscategorieën.

Bij het betrekken van ouders blijkt in de praktijk ook wel eens dat ouders niet betrokken willen worden. Dat maakt samen beslissen lastig. Of vormt eigen problematiek van ouders een belemmerende factor om hen uit te nodigen op de groep. Ook komt het voor dat sommige professionals de zorg, met de beste bedoelingen, overnemen van ouders.

4 Tips voor implementatie van deze richtlijn

- ▶ Ondersteun professionals in het samenwerken met ouders. Biedt professionals die vaardigheden missen bijvoorbeeld scholing aan.
- ▶ Biedt ook scholing aan voor het bespreekbaar maken van seksueel gedrag.
- ▶ Zorg dat het werken met risicotaxaties goed geïmplementeerd is binnen de organisatie. Als professionals weten hoe deze instrumenten goed worden afgenomen, vergroot dit de kans om grensoverschrijdend gedrag van de jeugdige te voorkomen en kunnen zij beter het risico op onveiligheid bij de jeugdige signaleren.
- ▶ Bij deze richtlijn bestaat sterk de behoefte om te discussiëren over de aanbevelingen en de inhoud van de richtlijn in de context van de dagelijkse realiteit op de werkvloer. Hierdoor kan men de verdieping vinden in het werk en tevens kritisch zijn op zichzelf, een collega of het team. Bied hier de ruimte voor, en probeer hiertoe randvoorwaarden te scheppen, zoals een veilige organisatie en stabiele teams.

Meer tips

Implementatie is een systematisch proces, waarover we veel meer tips kunnen geven. Meer weten? Bekijk op onze site de tool '*format voor een implementatieplan*'.

Bekijk voor meer informatie www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming zijn een initiatief van:

